

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

София, 8 март 2012 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Евгени Танчев

Членове: Емилия Друмева

Владислав Славов

Димитър Токушев

Благовест Пунев

Пламен Киров

Красен Стойчев

Георги Петканов

Ванюшка Ангушева

Цанка Цанкова

Стефка Стоева

Румен Ненков

при участието на секретар-протоколиста Росица Симова разгледа в закрито заседание на 8 март 2012 г. конституционно дело № 3/2012 г., докладвано от съдията Красен Стойчев.

Делото е образувано на 2 март 2012 г. по искане на група от шестдесет и един народни представители за даване на задължително тълкуване на Конституцията на Република България относно конституционното правомощие на президента да помилва (чл. 98, т. 11 от Конституцията), възможността на държавния глава да възлага част от своите правомощия на вицепрезидента (чл. 104 от Конституцията), както и за обявяване на противоконституционността на Решение на 41-то Народното събрание от 15 февруари 2012 г. за създаване на временна парламентарна комисия за извършване на парламентарна анкета за упражнените правомощия от президента и вицепрезидента по чл. 98, т. 9,

11 и 12 от Конституцията за периода 22 януари 2002 г. – 22 януари 2012 г. (обн. ДВ бр. 15 от 21 февруари 2012 г.) .

Производството е по чл.149, ал.1, т.1 и т.2 от Конституцията.

Според групата народни представители в последните месеци, предвид развилите си в Народното събрание дискусии са изказани противоположни мнения по въпроса, дали при повторното избиране на президент и вицепрезидент, президентът отново трябва да издаде указ, с който да овласти съгласно чл.104 от Конституцията повторно вицепрезидента с правомощията да назначава и освобождава от длъжност някои държавни служители, определени със закон, да дава и възстановява българско гражданство и освобождава и лишава от него, да предоставя убежище и да помилва. Тъй като съществува неяснота по въпроса, свидетелство за което е и възлагането на временна парламентарна комисия със задача да установи и да проучи принципите и нормативните основания за упражняването на тези правомощия, народните представители се обръщат към Конституционния съд да даде задължително тълкуване на чл.98, т.11 от Конституцията. По-специално да се произнесе каква е конституционно установената цел, правната природа и съдържанието на правото на помилване, както и правните последици от упражняването му; засяга ли указът за помилване сферата на изпълнителната власт, подлежи ли той на приподписване от отговорен министър и следва ли да се обнародва в Държавен вестник; на кого следва да се възложи изпълнението на указа за помилване; кой може да оспори, пред кой орган и на какво основание изпълнението на указа за помилване; следва ли да се мотивира указа за помилване; необходимо ли е за новия мандат повторното издаване на идентичен по съдържание указ по чл. 104 от Конституцията в случаите, когато едни и същи лица са избрани и упражняват функциите на президент и вицепрезидент в два последователни мандата на основание чл. 95, ал. 1 от Конституцията при положение, че в рамките на първия им мандат вече

има издаден от президента указ, с който правомощията по чл. 98, т. 7, 9, 10 и 11 се възлагат за изпълнение на вицепрезидента.

Народните представители искат също така да се обяви за противоконституционно приетото от 41-то Народно събрание на 15 февруари 2012 г. Решение за създаване на временна парламентарна комисия за проучване на нормативните основания, фактите и обстоятелствата при помилване, опрощаване на несъбираеми държавни вземания и даване и възстановяване на българско гражданство и освобождаване и лишаване от него през периода 22 януари 2002 г. – 22 януари 2012 г. (обн. ДВ бр. 15 от 21 февруари 2012 г.) защото то противоречи на принципа на правовата държава (чл.4 от Конституцията), на принципа за разделение на властите (чл. 8 от Конституцията), както и на чл. 62, ал. 1 и чл. 103, ал.1 от Конституцията. Според тях атакуваното решение на парламента нарушава принципа за разделение на властите и принципа на правовата държава, тъй като създадената с него временна парламентарна комисия е форма на парламентарен контрол. Президентът и вицепрезидентът обаче не подлежат на парламентарен контрол, доколкото неговото значение се ограничава единствено в рамките на политическия парламентарен дебат и баланса между законодателната и изпълнителната власт. В искането се посочва, че президентът на Републиката е самостоятелен орган в установената с Конституцията система на управление на държавата. Той е държавен глава, а не е част от изпълнителната власт, което налага и необходимостта неговите укази да се приподписват от министър-председателя или от съответния министър. Народното събрание, както посочват народните представители, може да осъществява парламентарен контрол върху изпълнителната власт, а действията и актовете на президента и вицепрезидента, подлежат единствено на контрол за конституционност, който се осъществява от Конституционния съд. В искането се посочва също така, че решението на Народното събрание от 15 февруари 2012 г. не е насочено

към органите на изпълнителната власт и няма за цел осъществяването на парламентарен контрол върху тях. То не се съобразява със същността на указите за помилване, които са акт на „висша милост” и поради това издаването им зависи от конкретната преценка на президента или вицепрезидента, а изпълнителната власт трябва да организира изпълнението им, както и с обстоятелството, че указите за опрощаване на несъбираеми държавни вземания, за даване, възстановяване, освобождаване и лишаване от българско гражданство трябва да се приподпишат от съответния министър, който по този начин споделя отговорността за тяхното издаване и поема политическата отговорност.

Производството по делото е във фазата по решаване на въпросите относно допустимостта на искането.

Конституционният съд е сезиран от народни представители с две искания – за тълкуване на чл.98, ал.11 от Конституцията и за установяване на противоконституционност на решение на Народното събрание. Конституционният съд е компетентен да се произнесе както по направеното искане за тълкуване, съгласно чл.149, ал.1, т.1 от Конституцията, така и по искането за установяване на противоконституционност на решение на Народното събрание, съгласно чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията. С факта на създаването на временна парламентарна комисия, която да проучи принципите, нормативните основания и реда на действие на определени в Конституцията правомощия на президента относно помилването, опрощаването на несъбираеми държавни вземания, както и даването, възстановяването, освобождаването и лишаването от българско гражданство Народното събрание само приема, че съществува неяснота относно точния смисъл и съдържанието на тези правомощия, която трябва да бъде отстранена. Тъй като става въпрос за материя, която е предмет на конституционна уредба, Конституционният съд е единствено органът, който Конституцията овластява да даде задължително тълкуване на нейните разпоредби, както постановява чл.149,

ал.1, т.1 т Конституцията. Искането за тълкуване не е по съществуващ конкретен правен спор, който вече е бил поставен и разрешен от Върховния административен съд, а за да се изяснят съдържанието и обхвата на част от правомощията на президента на Република България и в този смисъл неговата цел е да осигури конституционносъобразното управление на държавата и баланса между властите. От друга страна съгласно чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията Конституционният съд упражнява контрол за конституционносъобразност на всички актове на Народното събрание, вкл. и неговите решения.

Конституционният съд не се е произнасял с решение по поставените тълкувателни питання. Решение № 13 от 1996 г. по к.д. № 11 от 1996 г.(обн. ДВ, бр.66 от 1996 г.), с което той е дал задължително тълкуване на чл.102, ал.3 от Конституцията относно характера на изброяването на указите на президента, които не подлежат на приподписване, вкл. и за назначаването на висши магистрати (чл.129, ал.2 от Конституцията), както и относно правното действие на приподписването (чл.102, ал.2 от Конституцията), има друг предмет и следователно не може да обоснове недопустимостта на искането.

Конституционният съд констатира, че искането съдържа необходимите реквизити, които поставят във връзка с неговото сезиране Конституцията, Законът за Конституционен съд и Правилникът за организацията на дейността на Конституционния съд. Ето защо, той приема, че искането е допустимо и може да бъде разгледано по същество.

С оглед на предмета на направеното искане Конституционният съд счита, че като заинтересовани страни по делото трябва да бъдат конституирани Народното събрание, президентът на Република България, Министерският съвет, министърът на правосъдието, министърът на финансите, Върховният касационен съд, Върховният административен съд, Висшият адвокатски съвет, главният прокурор и омбудсманът на Република България.

По изложените съображения и на основание чл.149, ал.1, т.1 и т.2 от Конституцията и чл.19, ал.1 от Закона за Конституционен съд, Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И :

1. Допуска за разглеждане по същество искането на шестдесет и един народни представители от 41-то Народно събрание за задължително тълкуване на чл. 98, т. 11 от Конституцията, който установява правото на помилване на президента на Републиката, както и на чл. 104 от Конституцията, който допуска възможността държавния глава да възлага част от своите правомощия на вицепрезидента като се отговори и на следните тълкувателни питання:

- Каква е конституционно установената цел, правната природа и съдържанието на правото на помилване, както и правните последици от упражняването му?
- Указът за помилване засяга ли сферата на изпълнителната власт, подлежи ли на приподписване от отговорен министър и следва ли да се обнародва в Държавен вестник?
- На кого следва да се възложи изпълнението на указа за помилване?
- Кой може да оспори, пред кой орган и на какво основание изпълнението на указа за помилване?
- Следва ли да се мотивира указа за помилване?
- Необходимо ли е за новия мандат повторното издаване на идентичен по съдържание указ по чл. 104 от Конституцията в случаите, когато едни и същи лица са избрани и упражняват функциите на президент и вицепрезидент в два последователни мандата на основание чл. 95, ал. 1 от Конституцията при положение,

че в рамките на първия им мандат вече има издаден от президента указ, с който правомощията по чл. 98, т. 7, 9, 10 и 11 се възлагат за изпълнение на вицепрезидента?

2. Допуска за разглеждане по същество искането на шестдесет и един народни представители от 41-то Народно събрание за установяване противоконституционността на Решение на 41-то Народното събрание от 15 февруари 2012 г. за създаване на Временна парламентарна комисия за проучване на нормативните основания, фактите и обстоятелствата при помилване, опрощаване на несъбираеми държавни вземания и даване и възстановяване на българско гражданство и освобождаване и лишаване от него през периода 22 януари 2002 г. – 22 януари 2012 г. (обн. ДВ бр. 15 от 21 февруари 2012 г.)

3. Конституира като заинтересовани страни по делото Народното събрание, президента на Република България, Министерския съвет, министъра на правосъдието, министъра на финансите, Върховния касационен съд, Върховния административен съд, главния прокурор, Висшия адвокатски съвет и омбудсмана на Република България.

Препис от искането и определението да се изпратят на заинтересованите страни, като им се предостави възможност в 10-дневен срок от датата на получаването да представят писмени становища по делото.

На основание чл.20, ал.1 от Закона за Конституционен съд изисква от:

- Народното събрание да представи проекта за решение за създаване на Временна парламентарна комисия за проучване на нормативните основания, фактите и обстоятелствата при помилване, опрощаване на несъбираеми държавни вземания и даване и възстановяване на българско гражданство и освобождаване и лишаване от него през периода 22 януари 2002 г. – 22 януари 2012 г. (обн. ДВ бр. 15 от 21 февруари 2012 г.) ;

- президента на Република България да представи Указ № 53 от 23 януари 2002 г., чието съдържание се обсъжда в искането на народните представители.

Препис от определението да се изпрати и на първия от групата народни представители, подписали искането, които могат да представят в 10-дневен срок допълнителни аргументи по искането си.

Председател:

Евгели Танчев